

jsouce v pravém slova smyslu pouze smírčími, nemohou vynášeti rozsudky a vůbec nemá před nimi místa řízení kontradiktorní, ony mohou toliko spory sprostředkováním narovnání (smíru) urovnati a nikoliv o nich rozhodovati. K uzavření smíru jest třeba přítomnosti nejméně dvou důvěrníkův. Z právní povahy jich plyne, že nemohou užívati donucovacích prostředků při obesýlce stran.

II. Řízení.

Smírčí úřady vedou úřední knihu, kamž se zanášejí jednotlivá uzavřená narovnání pod běžnými čísly. Tato kniha má se vésti zřetelně a důkladně. Záznamy v ní nesmí býti mazány, přepisovány a mezi řádky nesmí býti nic vpisováno. Aby se předešlo její zneužití, musí býti řádně uschována. Z těchto zákonných ustanovení plyne, že kniha tato zastupuje úřední protokol a má tudíž povahu veřejné listiny. Plné moci stran uschovaly se při úřadě buď v prvopisu nebo v ověřeném opisu. Záznam v úřední knize o soudním narovnání musí podepsati jak strana narovnání uzavřevší, tak i obecní důvěrníci, před nimiž smír byl uzavřen. Je-li pro nedostatek svéprávnosti jedné strany soudního schválení smíru zapotřebí, poznamená se v knize, že toto schválení bylo před úřadem prokázáno a pozdější jeho vymození vyhraženo. Smírčí úřad musí z úřední povinnosti toho dbáti, jsou-li strany svéprávné a schopny právních činů.

III. Poměr ku řádným soudům.

Nedojde-li ke smíru před smírčím úřadem, nelze prohlášení strany před tímto úřadem učiněných užiti v pozdějším sporu před řádným soudem projednávaným. Nelze tudíž z prohlášení takového v pozdějším sporu odvozovati mimosoudní doznání. Narovnání před úřadem smírčím uzavřená mají platnost soudních smírů jen tehdy, bylo-li šetřeno všech zákonných náležitostí. O uzavřeném smíru vydá se k ústní neb písemné žádosti zúčastněných stran úřední listina. Tato listina obsahuje doslovný opis záznamu do úřední knihy učiněného s dodatkem čísla a svazku této knihy; podepsána býti musí obecním starostou a jedním členem smírčího úřadu, opatřena pak obecní pečeti.

IV. Poplatky.

Jedná-li se při smíru o obnos 50 zl. nepřesahující, užije se při zápisu do úřední knihy kolku dle stupnice č. II. Úřední listina musí býti opatřena stejným kolkem jako zápis do úřední knihy. Žádost o vydání úřední listiny, ať písemná, ať protokolární, jest kolku prosta. Zápisy narovnání o obnosech 50 zl. přesahujících vyžadují stejného poplatku jako narovnání soudní a podobně podléhají úřední listiny témuž poplatku kolkovému.

Úřady stavební.

I. Stavební úřady I. stolice.

Jakožto stavební úřad první stolice činným jest

1. v městech se zvláštním statutem magistrát (v Praze, ve Vídni) nebo městská rada (v Liberci);

2. v jiných místech představený obce, kterýž rozhoduje zpravidla samostatně a jen v určitých případech, stanovených v jednotlivých stavebních řádech dožádati se má usnesení výboru obecního (ku př. má-li se stanoviti stavební čára a niveau, nebo zastaviti volné místo nebo spáleniště, jde-li o úpravu ulic v místě nebo v některé části jeho, jde-li o oddělení pozemku nějakého pro místa stavební (§ 11 stav. ř. pro Dolní

Rakousy, § 131 stav. ř. pro Čechy; v Čechách potřebí jest usnesení obecního výboru i v tom případě, dává-li se svolení k stavbám, které vede dotyčná obec nebo nějaký fond obcí spravovaný, nebo jde-li o stavby, kteréž dotýkají se zájmů obce jakožto vlastnice obecního statku nebo jmění nebo dotýkají se veřejné dopravy a zdravotnictví).

3. V jistých případech nastupuje působnost politického okresního úřadu, pokud se týká, magistrátu a to:

- a) při závodech živnostenských;
- b) při vodních stavbách, pokud nenastává příslušnost místodržitelství;
- c) při stavbách státu, země a okresu nebo některého fondu jimi spravovaného;

d) v Dolních Rakousích při stavbách, jež vede obec nebo některý člen představenstva obecního (§ 29 stav. řádu pro Dolní Rakousy).

4. Místodržitelství jest stavebním úřadem I. instance co do staveb nejvyššího dvora (konsens k používání a obývání udílí však dle § 29 stav. ř. pro Dolní Rakousy dotyčný c. k. dvorský úřad), a při stavbách železničních (nař. ze dne 14. září 1854 č. 238 ř. z.).

II. Stavební úřady II. stolice.

- a) v Praze: sbor obecních starších (v Liberci též);
- b) v Čechách: okresní výbor;
- c) ve Vídni: stavební deputace pro město Vídeň skládající se z komise zvláštní za předsednictví místodržitele nebo jeho náměstka (§ 108 staveb. ř. pro Vídeň);

d) v Dolních Rakousích zemský výbor co do rekursů proti usnesení výboru obecního; co do stížností proti opatřením představeného obce, jimiž řád stavební byl porušen nebo vadně užit, rozhoduje politický úřad I. stolice;

e) v Celovci přísluší rozhodovati o rekursech »vrchní stavební komisi,« v Solnohradu pak a ve Štýrském Hradci »stavební radě«.

III. Stavební úřady III. stolice.

a) Ministerstvo vnitra; ježto však rekurs proti dvěma srovnalým rozhodnutím jest vyloučen, jen tehdy, když rozhodnutí tato srovnalými nejsou nebo jestliže rozhodovalo v I. instanci místodržitelství;

b) v obvodu platnosti stavebních řádů pro Prahu a pro Čechy jest třetí instancí výbor zemský;

c) proti rozhodnutím místodržitelství jde rekurs k ministerstvu vnitra, v záležitostech vodních k ministerstvu orby.

Když byl pořad instancí těchto vyčerpán, možno (vyjma věci trestní) stížnost vésti k správnímu dvoru soudnímu, pokud zákon při rozhodování neposkytl úřadům právo volného uvážení.

IV. Nálezy trestní vynáší v I. instanci (ač-li nenastupuje příslušnost řádných soudů trestních) ve věcech stavebních v Praze a ve Vídni magistrát, v Dolních Rakousích představený obce kolegiálně s dvěma radními; v Liberci městská rada, v ostatních Čechách představenstvo obecní po rozumu zákonů obecních (§ 129 stav. ř. pro Čechy). Obdobná ustanovení shledáváme v ostatních řádech stavebních.

O rekursech vznesených proti trestním nálezům magistrátu, pokud se týká, rady městské rozhoduje v II. instanci místodržitelství, proti nálezům trestním obecního představenstva příslušné okresní hejtmanství a ve III. instanci místodržitelství. Proti nálezům trestním místodržitelským, jimiž

byl nález trestní městské rady neb okresního hejtmanství potvrzen nebo zmírněn, nelze se vůbec odvolati výše (§ 129 stav. ř. pro Čechy). Právo stížnosti přísluší však jediné straně samé, nikoli též úřadu, tedy speciálně nalézajícímu obecnímu představenstvu (rozh. min. vnitra ze dne 5. července 1869 č. 8565).

V. Osnova nového stavebního řádu pro Prahu, Plzeň, Budějovice a okolí těchto měst (předložená výborem zem. král. Českého sněmu r. 1899).

Změny osnovou touto zamyšlené jsou tyto:

1. V první instanci rozhodovati má v Praze a v jiných městech rada městská, v ostatních obcích představenstva obecní. V městech se zvláštním statutem může rada městská se svolením zemského výboru postoupiti rozhodování některých věcí magistrátu, v ostatních pak obcích starostovi, pokud tam zřízen jest zvláštní technický úřad (§ 198 osnovy). Novým poradním orgánem v I. stolici jest v Praze, v Plzni a v Budějovicích zvláštní umělecká komise, jinde po případě též jen umělecký odborník.

2. V instanci druhé má též i ve věcech trestních rozhodovati stavební sbor, jemuž přísluší též důležitý vliv při plánech přehledných a upravovacích. Stavební sbor jest delegací (volenou na dobu tří let) oněch obcí, které jsou sdruženy ve věcech stavebních přehledným plánem a společnou II. instancí (srv. §§ 206, 201 osnovy).

3. Ve třetí instanci rozhoduje pak zemský výbor s platností konečnou (§ 208 osnovy).

4. Instancí mimořádnou, proti jejímuž rozhodnutí není odvolání, jest stavební senát příslušný ve všech oněch záležitostech, kde žádá o povolení k obývání nebo užívání budovy, dvůr, stát, země, okres neb některý fond jimi spravovaný. V senátě stavebním zasedají zástupcové zemského výboru a místodržitelství (§ 212 osnovy).

Důležitou novotou ve složení I. stolice jest, že umělecké komisi neb uměleckému odborníku jakožto členu jejímu přiznáno jest samostatné odvolací právo v příslušných věcech jakožto obhájcem veřejných zájmů uměleckých.

5. Výkonná moc stavebních úřadů, zejména úřadů stavebních vyšších (§§ 213—221 osnovy). Stavební úřad I. instance bdí nad výkonem právoplatných rozhodnutí a provádí je vlastními orgány na útraty neposlušného. Je-li stavební úřad podřízený u výkonu právoplatných rozhodnutí liknavým, může členům jeho stolice vyšší uložití pořádkové pokuty až do 200 korun, pokud se týká, lze výkon předsevzítí na útraty obce (§ 214). Stížnost proti výkonu vznesená (ve lhůtě 14denní) nemá pravidelně účinku odkladacího.

Úřady stavební státní.

I. P o j e m.

Státní úřady stavební slouží účelům veřejných záležitostí stavebních a spadají v obor politické služby správní. Upraveny byly na základě nejv. roz. ze dne 6. října 1860, nař. stát. min. ze dne 8. prosince 1860 č. 268 ř. z. Státní služba stavební náleží v obor ministerstva vnitra a úřadů jemu podřízených vyjímajíc stavební záležitosti jinému ústřednímu úřadu výslovně přikázané.